

ступенем епідеміологічної небезпеки. Щорічно в Україні утворюється до 350 тис. т/рік медичних відходів.

Результати дослідження можна використовувати для складання прогностичних оцінок щодо обсягу утворення небезпечних медичних відходів у населеному пункті, регіоні, країні. Дані стануть корисними задля попередження виникнення небезпечної медико-біологічної ситуації.

Ігнатов О. С., Кальченко Д. Ю.

Студенти ХНАДУ

ОЦІНКА МОЖЛИВОЇ ХІМІЧНОЇ ОБСТАНОВКИ НА ХІМІЧНО НЕБЕЗПЕЧНИХ ОБ'ЄКТАХ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Головними причинами можливого виникнення надзвичайних ситуацій, пов'язаних із небезпечними хімічними речовинами та незадовільної екологічної ситуації, в місцях розташування ХНО, є: високий рівень концентрації ХНО; високий застарілі технології та низький рівень застосування прогресивних; ресурсозберігаючих та екологічно безпечних технологій; зношення основних фондів підприємств; низька ефективність очисних споруд; низький рівень культури виробництва та порушення проектних; технологічних режимів; фінансові труднощі, як ХНО так і держави загалом.

У Харківській області налічується 80 стаціонарних ХНО, які проводять, зберігають, транспортують і використовують до 15000 тонн аміаку, 1000 тонн хлора, 2000 тонн інших хімічних речовин 1525 тонн. (23 листопада 2013 повідомила прес-служба Харківської обласної державної адміністрації)

Найбільш небезпечним в Харківській області є держпідприємство "Хімпром" (м. Першотравневе) - 1 ступень хімічної небезпеки, на якому

проводять, зберігають і транспортують НХР хлор і траса аміакопровода „Тольятті - Одеса”, яка призначена для транспортування рідкого аміаку.

Загалом рішення задачі по визначенню алгоритму дій по забезпеченню евакуації людей під час виникнення надзвичайної ситуації пропонується в якості вирішення ймовірнісної задачі з недостатньою кількістю даних. На сьогодні даний підхід є досить розповсюдженим у світі. Зокрема він використовується японськими вченими для визначення алгоритму дій при евакуації населення під час землетрусів, а також у США для визначення алгоритму дій при евакуації людей під час лісових пожеж.

Однак даний метод, хоча й має назву «з недостатньою кількістю даних», окрім серйозного статистичного аналізу, ймовірнісних математичних розрахунків та використання теорії математичного управління, потребує повних та точних початкових масивів даних. Тому в цій роботі застосовується методика аналізу та прогнозування, яка використовує дійсні початкові данні (метеорологічні, географічні, хімічні та інші).

Метою досліджень є аналіз найбільш небезпечних хімічних об'єктів у Харківській області, оцінка, прогнозування обстановки у випадку аварії на них та планування й організація евакуації населення.

У роботі використовується методика планування й проведення евакуаційних заходів при аваріях на хімічно небезпечних об'єктах.

Методика планування й проведення евакуаційних заходів при аваріях на хімічно небезпечних об'єктах (далі - ХНО) призначена для доцільного планування й проведення евакуаційних заходів на основі чіткої вистави механізму виникнення аварії з головною метою збереження й захисту життя населення області.

Методика застосовується для ХНО, на яких роблять, зберігають, використовують і транспортують небезпечні хімічні речовини (далі – НХР), які відрізняються фізико-хімічними властивостями. Властивості визначають

їхню поведінка на місцевості й в атмосфері. Аварії на цих об'єктах можуть спричинити значну шкоду й погрозу людському життю.

Методика передбачає вихідні дані для оцінки можливої обстановки, яка може скластися:

а) загальне й реальне (розлив, викид) кількість НХР в одиничній максимальній технологічній ємності, яка знаходиться на об'єкті (секції);

б) фізичні властивості НХВ;

в) метеорологічні дані (швидкість вітру в приземному шарі, температура повітря, ступінь вертикальної стійкості повітря – ступінь вертикальної стійкості повітря (СВСП), розповсюдження зараженого повітря);

г) середня щільність населення;

ж) площа зони можливого й прогнозованого хімічного зараження;

з) глибина зони хімічного зараження.

У методиці представлена послідовність проведення евакуаційних заходів, без якої неможливо провести евакуацію працівників, службовців, населення, яке виявилось або може виявитися в зоні НС:

а) оповіщення населення про початок евакуації;

б) термін проведення евакуації;

в) чисельність населення, яке підлягає евакуації за категоріями;

г) порядок виводу (вивозу) населення з небезпечних районів;

д) райони (пункти) розміщення евакуйованого населення;

ж) керування процесом евакуації, забезпечення еваконаселення (транспортне, медичне, охорона громадського порядку й безпека дорожнього руху).

Проведена оцінка можливої обстановки, яка може скластися в результаті аварій на держпідприємстві “Хімпром” (м. Першотравневе) та аміакопроводі „Тольятті - Одеса”. На основі цієї оцінки запропонована

система заходів і засобів по захисту і евакуації населення із зон можливого хімічного зараження.

Розроблені розрахунки евакопоселення і прогноз обстановки в зоні можливого зараження виконані виходячи з умов максимальної аварії на одиничній технологічній ємкості і найбільш несприятливих метеоумов. У реальних умовах масштаб аварії може бути меншим, а метеоумови - сприятливішими, ніж розрахункові.

Література:

1. Аварии и катастрофы. Предупреждение и ликвидация последствий / [ред. Котляревский В. А., Забегаев М. М.]. - М.: Издательство АСВ, 2005. – 375 с.

2. Биченок М. М. Основи інформатизації управління регіональною безпекою / Биченок Микола Миколайович – К.: РНБО, Інститут проблем національної безпеки, 2005. – 194 с.

3. Ю. В. Кулявец, О. И. Богатов, В. Н. Литвиненко, Г. И. Олейник Оценка обстановки на объекте хозяйственной деятельности в чрезвычайных ситуациях техногенного характера. Харьков: ХНАДУ, 2008. – с. 312.

4. Ігнатів О. С., Красюк Т. С., Богатов О. І. Планування й проведення евакуаційних заходів при аваріях на хімічно небезпечних об'єктах харківської області // Матеріали науково-практичного семінару «Запобігання надзвичайним ситуаціям і їх ліквідація» (м. Харків, 07 лютого 2018 р.), Харків, НУЦЗ України – 2018. – с. 121-123.